

KOMPIUTERIZUOTOS APSKAITOS PROGRAMŲ PASIRINKIMO KRITERIJAI

*Giedrė Balkytė
Jadvyga Jurevičienė
Klaipėdos valstybinė kolegija
DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.v0iVI.188>*

Anotacija

Įmonių veikla siejasi su informacijos gausa ir jos apdorojimu įmonių viduje, tarp partnerių ir valstybės institucijų. Tam pasitelkiamos verslo valdymo sistemos ar kompiuterizuotos apskaitos programos. Informacijos apdorojimas turi būti priimtinas vartotojams, o programinė įranga turi atitikti kokybės ir funkcionalumo reikalavimus bei užtikrinti duomenų saugumą. Egzistuoja didelė kompiuterizuotos apskaitos programų pasiūla. Išsirinkti tinkamą apskaitos programą pagal įmonės veiklos specifiką, numatomus tikslus ir poreikius gali būti sudėtinga. Tyrimo tikslas – identifikuoti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus. Straipsnyje nagrinėjama Klaipėdos miesto ir Klaipėdos rajono finansų ir apskaitos darbuotojų nuomonė apie kompiuterizuotos apskaitos programas, jų privalumus ir trūkumus, pasiekta nauda įdiegus programą, priežastys, lėmusios apskaitos programos pasirinkimą bei kas būtų svarbu ją renkantis arba keičiant. Apibendrinus tyrimo rezultatus nustatyti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijai: programos naudojimo galimybės; programos aptarnavimo kokybė ir greitis; galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą; programos kaina; aptarnavimo kaina; galimybė dirbti nuotoliniu būdu; programos derinimas prie sistemų; išplėtimo galimybės; derinimas su el. parduotuvėmis; atsarginių kopijų kūrimas.

Pagrindiniai žodžiai: apskaitos informacija, kompiuterizuotos apskaitos programos, apskaitos programos pasirinkimo kriterijai.

Įvadas

Nuolatiniai pokyčiai versle, ekonomikoje ir darbo rinkoje įpareigoja buhalterius, finansininkus, ekonomistus gerai išmanyti buhalterinę apskaitą, gebėti dirbti kompiuterizuotomis verslo valdymo apskaitos programomis. Baranauskas ir Subačienė (2010) teigia, jog apskaitos informacijos formavimas ir jos pateikimas finansinių ataskaitų informacijos vartotojams buvo, yra ir bus aktualus klausimas. Misevičiaus ir Misevičienės (2004) nuomone verslo sėkmę lemia ne tik efektyvesni gamybos metodai, bet ir buhalterinės apskaitos kompiuterizuotų sistemų diegimas. Tai ypač svarbu plečiant e-verslą. Strazdienės ir Strazdo (2010) teigimu, apskaitos sistemose kaupiamų duomenų apimtys didėja ir jose esančių duomenų patikimumas tampa vis svarbesniu klausimu įmonės apskaitoje.

Įmonėms apskaitos informacinių sistemų techninės įrangos ir kompiuterizuotų apskaitos sistemų paketo įsigijimas yra didžiulės kapitalo išlaidos, todėl Aduamoah, Yinghua ir Anomah (2017) nuomone, nesėkmingas kompiuterizuotos apskaitos sistemos diegimas ir naudojimas dėl neoptimalaus pasirinkimo gali nuvilti įmonės savininkus ir darbuotojus. Lanlan, Ahmi (2018) nuomone kompiuterinė apskaitos sistema turi būti priderinta prie įmonės verslo organizavimo sistemos. Narušis (2008) teigia, kad pirmiausia būtina kompiuterizuoti tas sritis ir funkcijas, kurios daro didžiausią įtaką galutiniam veiklos rezultatui: informacijos vadybai, sprendimams priimti reikalingos informacijos formavimui, individualizuotų ataskaitų kūrimui, prognozių automatizavimui, pardavimų apskaitai, atsargų vadybai bei veiklos modeliavimui. Pasak Domeikos (2008), programos pasirinkimo kriterijai gana įvairūs: programos suprantamumas, patikimumas, lankstumas, paprastas duomenų (informacijos) įvedimas ir paieška. Šiuo metu kompiuterizuotų apskaitos ir verslo valdymo programų Lietuvoje yra daug, todėl galima iškelti **probleminį klausimą** – kokiais kriterijais remiantis įmonės gali pasirinkti joms tinkančią kompiuterizuotos apskaitos programą?

Tyrimo objektas – kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijai.

Tyrimo tikslas – identifikuoti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išnagrinėti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus teoriniu aspektu.
2. Išanalizuoti Klaipėdos miesto ir Klaipėdos rajono finansų ir apskaitos darbuotojų nuomonę apie naudojamas kompiuterizuotos apskaitos programas.

3. Nustatyti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, sisteminimas, apibendrinimas, anketinės apklausos metodas, modeliavimas ir grafinis rezultatų vaizdavimas. Gautų tyrimo duomenų apdorojimui pasitelkta Microsoft Excel skaičiuoklė.

1. Kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijų teoriniai aspektai

Domeika (2008) teigia, jog buhalterinės apskaitos teorijoje skiriami pagrindiniai apskaitos metodo elementai: dokumentacija ir inventorizacija; sąskaitos ir dvigubas įrašas; įkainojimas ir kalkuliacija; balansas ir atskaitomybė. Šie apskaitos metodo elementai išlieka ir kompiuterizuotos apskaitos informacinėje sistemoje, patirdami tam tikrų, dažnai esminių, transformacijų. Istoriskai susiformavusių buhalterinės apskaitos formų galimybės jau išnaudotos. Nauji buhalterinės apskaitos objektai, pirmiausia intelektualiniai, tokie kaip žinios, informacija ir kt., skatina peržiūrėti nusistovėjusius apskaitos teorijos postulatus, kurių kokybiniai pokyčiai neišvengiamai būtini organizuojant kompiuterizuotas apskaitos informacines sistemas.

Radu ir Marius (2017) nuomone kompiuterizuotų valdymo sistemų naudojimas daro didelę įtaką šiems apskaitos sektoriams: apskaitos ir finansų skyriaus organizavimui ir valdymui; apskaitos ir finansinės informacijos valdymui; finansų ir apskaitos kontrolei bei auditui.

Lanlan, Ahmi (2018) teigia, kad kompiuterizavimas yra svarbi strategija kuriant modernią įmonės sistemą ir gerinant apskaitos operacijų ir rezultatų kokybę. Apskaitos informacija gali padėti vadovybei, suinteresuotiesiems šalims ir kitiems sprendimus priimančioms asmenims sustiprinti verslą, pagerinti efektyvumą ir priimti tinkamus sprendimus. Liu (2021) teigia, kad apskaitos kompiuterizavimas išsiplėtė nuo paprasčiausių elektroninių kompiuterių darbo užmokesčiui apskaičiuoti iki visapusiško ir sistemingo įmonės finansinės informacijos valdymo. Sujungus ekonominius modelius duomenų analizei, įdiegus dirbtinį intelektą bei standartizavus ir susisteminius kompiuterizuotas apskaitos sistemas, informacijos valdymą siekiama padaryti visapusišku ir daugiapakopiu, kad atitiktų vartotojų reikalavimus.

Domeika (2008) pabrėžia, kad nustatyti pagrindiniai elementai, kurių projektavimas ir diegimas įmonėse padėtų efektyviau organizuoti apskaitos kompiuterizuotas darbo vietas ir jas panaudoti priimant ekonominius įmonės valdymo sprendimus: apskaitos duomenų bazė; techninė ir programinė įranga; finansiniai ištekliai; žmonės. Visi išvardinti komponentai yra susiję tarpusavyje ir sudaro vientisą sistemą. Visų minėtų komponentų tobulinimas ir darbuotojų kvalifikacijos kėlimas teigiamai veikia įmonės apskaitos informacinės sistemos kūrimą ir eksploatavimą.

Diskienės ir Mackevičiaus (2010) nuomone buhalterinės apskaitos darbų programa turi būti taip parengta, kad operatyviai būtų galima aprūpinti visus suinteresuotus vartotojus reikalinga apskaitine informacija, o įmonės vadovybė galėtų priimti teisingus ekonominius sprendimus. Vykdam programą, svarbu siekti kuo aukštesnės buhalterinės apskaitos darbų kokybės. Įmonės vadovas turėtų skatinti buhalterijos darbuotojus taikyti pažangiausias, moksliskai pagrįstas darbo organizavimo sistemas, kurios garantuotų tikslesnę ir objektyvesnę informaciją, greitesnę ir pigesnę jos apdorojimą bei pateikimą suinteresuotiems vartotojams. Radu ir Marius (2017) nuomone pažangių informacinių sistemų atsiradimas ir platus naudojimas paskatino reikšmingus pokyčius apskaitai, taip pat ir specifinį verslo valdymą: finansų ir apskaitos valdymą, žmoniškųjų išteklių valdymą, gamybos valdymą, komercinį valdymą, dokumentų valdymą ir kt.

Domeika (2008) teigia, kad rezultatinės informacijos kokybę dažnai lemia pradinė duomenų (informacijos) išmatavimo, surinkimo ir registravimo laikmenose tikslumas bei operatyvumas. Tai verčia ieškoti būdų ir priemonių pirminei apskaitai tobulinti, jos darbo imlumui mažinti. Apskaitos kompiuterizavimas sudaro prielaidas pradinės informacijos kokybei gerinti. Strazdienės ir Strazdo (2010) nuomone, apskaitos sistemose kaupiamų duomenų apimtys didėja ir jose esančių duomenų patikimumas tampa vis svarbesniu klausimu įmonės apskaitoje. Patikimi verslo partnerių rekvizitai bei normatyviniai duomenys gali padėti įmonei priimti teisingus kreditavimo sprendimus ir vykdyti įstatymuose numatytas prievoles užtikrinant, kad apskaitos žinynuose bus fiksuojama teisinga informacija. Apskaitos informacinės sistemos išsiplėtė ir yra integruojamos – jungiamos viena su kita ir

išorinėmis informacinėmis sistemomis. Sąsajos gali būti įvairios, tačiau tikslas yra vienas – kuo daugiau informacijos surinkti ir sujungti kuo mažesnėmis laiko ir finansinėmis sąnaudomis. Sąsajų sukūrimas leidžia greičiau sukaupti informaciją į vieną duomenų bazę, kad būtų galima toliau ją apdoroti ir analizuoti.

Appiah (2014) nuomone kompiuterizuotos apskaitos informacinių sistemų efektyvumas matuojamas naudojant pagrindines informacinių sistemų funkcijas, tokias kaip tikslumas, patikimumas ir savalaikė informacija suinteresuotosioms šalims. Kai kurie iššūkiai, susiję su informacinėmis sistemomis, yra didelės pradinės investicijų išlaidos, didelės mokymo išlaidos, vertingos informacijos saugumas ir kontrolė bei virusų atakų į sistemas klausimas. Rogers (2016) teigia, kad kompiuterizuotos apskaitos sistemos naudingumas yra svarbesnis jos neturintiems, o naudojimo paprastumas yra svarbesnis tolesniam naudojimui.

Pagal ISO/IEC 25010:2011 produkto kokybės modelis suskirsto produkto kokybės savybes į aštuonias charakteristikas (funkcinis tinkamumas, eksploatacinis efektyvumas, suderinamumas, naudojamumas, patikimumas, saugumas, palaikomumas ir perkeliamumas) (1 lentelė).

1 lentelė. Produkto kokybės modelis pagal ISO/IEC 25010:2011

	Charakteristikos	Apibūdinimas
1.	Funkcinis tinkamumas (Functional suitability)	Kokiu mastu produktas ar sistema atlieka funkcijas, kurios atitinka nurodytus ir numanomas poreikius, naudojant tam tikromis sąlygomis
2.	Eksploatacinis efektyvumas (Performance efficiency)	Našumas, palyginti su ištekliais, sunaudotais nurodytomis sąlygomis
3.	Suderinamumas (Compatibility)	Kokiu mastu produktas, sistema ar komponentas gali keistis informacija su kitais produktais, sistemomis ar komponentais ir (arba) atlikti reikiamas funkcijas, tuo pačiu naudodamasis ta pačia aparatinės ar programinės įrangos aplinka
4.	Naudojamumas (Usability)	Kokiu mastu tam tikri vartotojai gali naudoti produktą ar sistemą, kad efektyviai pasiektų nustatytus tikslus
5.	Patikimumas (Reliability)	Kokiu mastu sistema, gaminys ar komponentas atlieka nurodytas funkcijas tam tikromis sąlygomis tam tikrą laikotarpį
6.	Saugumas (Security)	Kokiu mastu produktas ar sistema apsaugo informaciją ir duomenis, kad asmenys ar kiti produktai, ar sistemos turėtų prieigą prie duomenų, atitinkančių jų tipus ir lygius
7.	Palaikomumas (Maintainability)	Efektyvumo ir našumo laipsnis, kuriuo gaminys ar sistema gali būti modifikuoti numatytų prižiūrėtojų
8.	Perkeliamumas (Portability)	Efektyvumo laipsnis, kuriuo sistema, produktas ar komponentas gali būti perkelti iš vienos aparatinės, programinės įrangos ar kitos veiklos ar naudojimo aplinkos į kitą

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis ISO/IEC 25010:2011 Systems and software engineering - Systems and software Quality Requirements and Evaluation (SQuaRE) - System and software quality models.
<https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso-iec:25010:ed-1:v1:en>

Svarbu užtikrinti programinės įrangos atliekamų nurodytų funkcijų kokybę, saugumą bei efektyvumo ir našumo laipsnį. Ypatingai svarbios suderinamumo ir perkeliamumo charakteristikos, pabrėžiančios tinkamą sąveiką ir prisitaikymo galimybes su kitais sistemos komponentais.

Domeika (2009) teigia, kad taikomosios programinės įrangos kokybinės savybės ir programos pasirinkimo kriterijai glaudžiai susiję tarpusavyje. Kuriant naujas įmonių apskaitos duomenų (informacijos) tvarkymo programas reikėtų stengtis realizuoti visą priemonių, padedančių įmonės specialistams suformuoti apskaitos informacinę sistemą ir ja operatyviai naudotis, kompleksą. Pasak Domeikos (2008), taikomosios programinės įrangos parinkimas (ir diegimas) yra vienas iš svarbių ir atsakingų apskaitos informacinės sistemos kūrimo elementų.

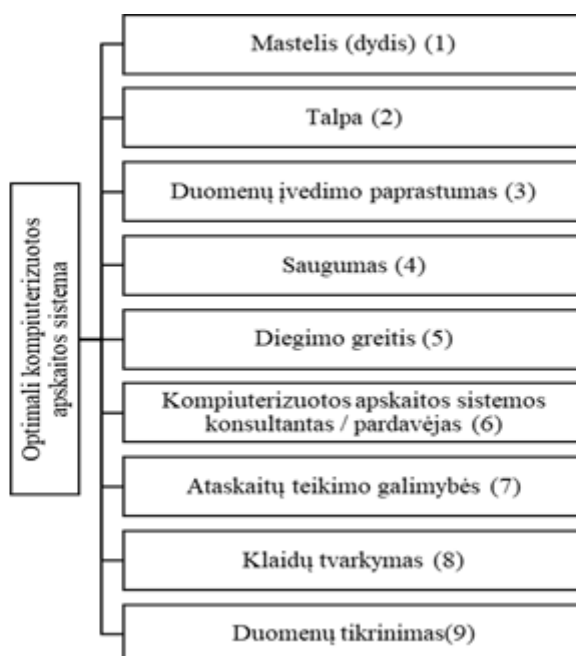
Remiantis Narušio (2008) nuomone, programos pasirinkimas (atranka) atliekamas keliais etapais (2 lentelė). Pasirinkta programa turėtų būti pakankamai lanksti, kad būtų įmanoma ją pritaikyti prie verslo poreikių. Programinę įrangą galima plėsti įvairiausiais būdais: keičiant esamas savybes, prijungiant papildomus modulius, įdiegiant trečiųjų šalių produktus, sudarant galimybę įvesti kelias valiutas, slaptažodžiais apsaugojant funkcijas ir ataskaitas, kuriose pateikiama konfidenciali informacija. Rekomenduotina įdiegti antivirusines priemones, siekiant apsaugoti duomenis programose, užtikrinti apsaugą nuo kenkėjiškų atakų, užkirsti kelią naujų grėsmių atsiradimui.

2 lentelė. Kompiuterizuotos apskaitos programos pasirinkimo etapai

	Programos pasirinkimo etapai	Aprašymas
1.	Darbo grupės sudarymas	Geriausią apskaitos kompiuterinį sprendimą turėtų išrinkti darbo grupė (komanda), sudaryta iš skirtingas pareigas įmonėje atliekančių asmenų: buhalteriai, vadovai, IT specialistai.
2.	Kompiuterizuojamų sričių pasirinkimas	Sudaryti apskaitos sričių ir darbų sąrašą, kurį tikimasi įgyvendinti.
3.	Konsultanto parinkimas	Kreiptis į patyrusius ir profesionalius konsultantus, turinčius darbo patirties diegiant programas.
4.	Programos galimybių įvertinimas	Įvertinti programų pajėgumą, globalumo lygį, informacijos įvedimo spartą ir efektyvumą, programos duomenų apsaugos lygį bei plėtros, ataskaitų formavimo, klaidingų duomenų taisymo galimybes.
5.	Programos tiekėjo pasirinkimas	Pasidomėti ar programos kūrėjai yra pakankamai žinomi apskaitos programų rinkoje.
6.	Programos įdiegimas	Programos diegimas turi būti vykdomas nuosekliai, iš anksto suplanavus, atskirais moduliais ir skirtingu laiku įvairiuose padaliniuose. Suplanuoti ir dokumentuoti tolesnius veiksmus.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis Narušis, V. (2008). Patarimai, kaip pasirinkti kompiuterinę apskaitos sistemą. Žurnalas „Apskaitos ir mokesčių apžvalga“ 2008, Nr. 1-2

Aduamoah, Yinghua, Anomah (2017) pateikia modelį renkantis optimalų kompiuterizuotos apskaitos sistemų paketą (1 pav.).

1 pav. Siūlomas kompiuterizuotos apskaitos sistemų paketų pirkimo modelis

Šaltinis: Aduamoah, M., Yinghua, S., & Anomah, S. (2017). Riding the Waves of Technology: A Study into How SMEs Select Computerized Accounting Software (CAS) supplier in Developing Countries. Archives of Business Research, 5(10), 19-40.

Šis modelis aprėpia pagrindines funkcijas, kurių tikimasi iš bet kurios apskaitos informacinės sistemos / kompiuterizuotos apskaitos sistemos prieš priimant sprendimą pirkti.

Misevičius, Misevičienė (2004) išskiria tokius apskaitos sistemų vertinimo kriterijus: įmonės dydžio įvertinimas; įmonės tipo nustatymas (atsižvelgiant į jos turto formą); įmonės padalinių vertinimas; vartotojų skaičiaus įvertinimas; įmonės veiklos rūšies vertinimas; atsiskaitymų įvertinimas; sąskaitų planas; sistemos lankstumas; finansinės analizės galimybė; būtinos apskaitos ataskaitos; būtini moduliai; atsargų apskaitos metodai; ilgalaikio turto apskaita; kaina.

Apibendrinant kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus teoriniu aspektu, galima teigti, kad kompiuterizavimas yra svarbi strategija kuriant modernią įmonės valdymo sistemą, gerinant apskaitos bei verslo operacijų ir rezultatų kokybę. Programinės įrangos kokybinės savybės ir programos pasirinkimo kriterijai glaudžiai tarpusavyje susiję. Norint pasirinkti įmonei tinkamą programą, būtina įvertinti programų funkcinio tinkamumo, eksploatacinio efektyvumo, saugumo bei suderinamumo su kitais sistemų komponentais ir išorinėmis informacinėmis sistemomis galimybes.

2. Tyrimo metodikos apžvalga

Kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijų tyrimui anketos platintos 2019 metais. Tyrime dalyvavo Klaipėdos miesto ir Klaipėdos rajono finansų ir apskaitos darbuotojai, tvarkantys įmonių apskaitą. Sugrįžo 90 anketų.

Tyrimo tikslas: identifikuoti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus.

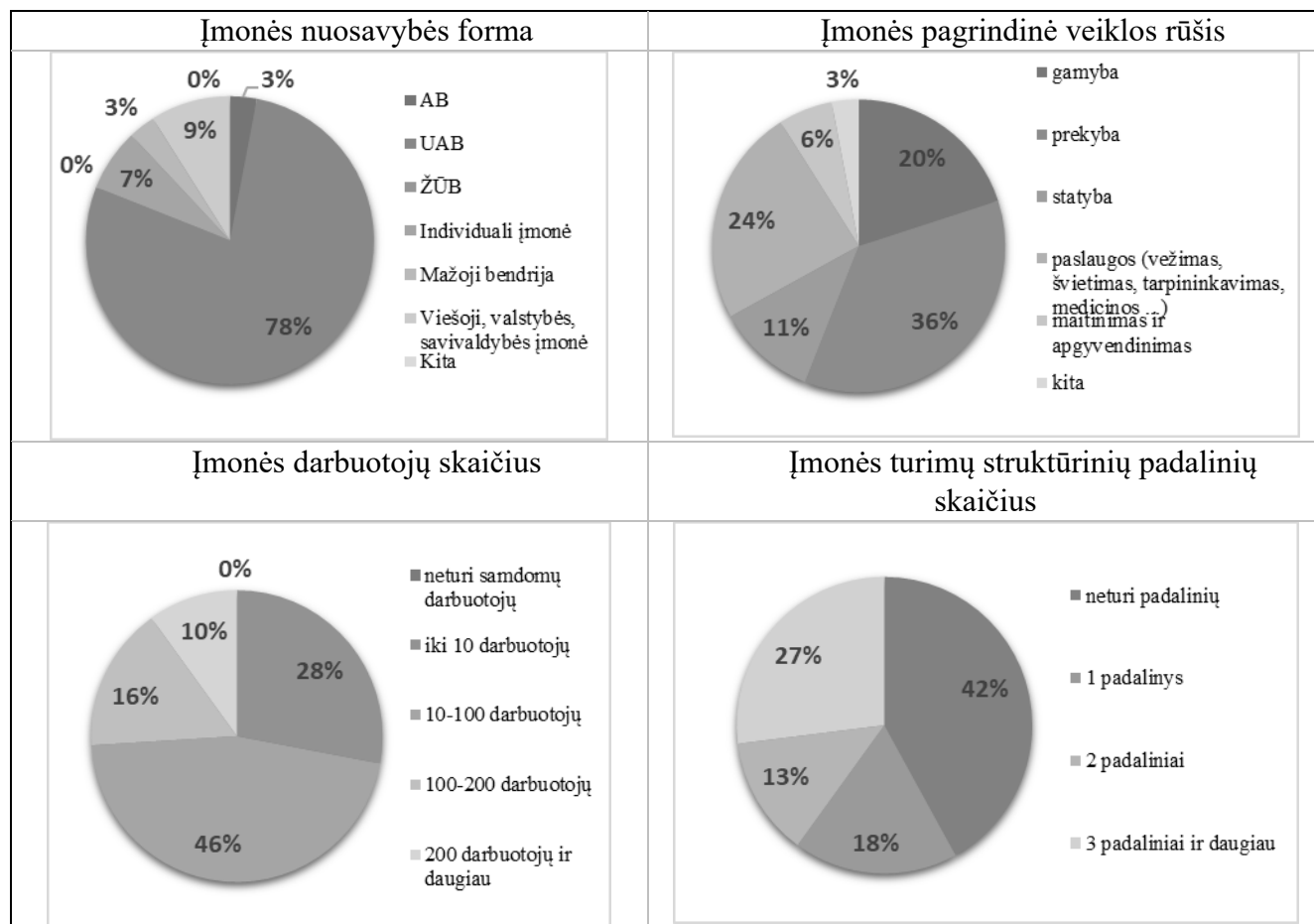
Tyrimui pasirinktas struktūrizuotos apklausos metodas (klausimynas). Tai informacijos rinkimo metodas, apklausiant respondentus asmeniškai, paštu, telefonu, mišriu būdu naudojant iš anksto parengtą klausimyną. Toks metodas pasirinktas tam, kad respondentai patys galėtų pildyti anketas, nedarant jiems jokios įtakos ir garantuojant anonimiškumą.

Tyrimo etika. Tyrimo metu buvo laikomasi diagnozavimo etikos principų: geranoriškumo, pagarbos asmens orumui, teisingumo bei teisės gauti tikslią informaciją. Atrenkant respondentus nebuvo remiamasi naudos, patiklumo arba kompromiso veiksniais. Asmuo galėjo pasirinkti ir pats nuspręsti, ar jis sutinka laisva valia dalyvauti tyrime. Prieš pradėdant tyrimą, respondentai buvo supažindinti su tyrimo tikslais, uždaviniais, tyrimo nauda. Taip pat buvo pateikta tiksli informacija, susijusi su procedūrine eiga, t. y. tiriamieji gavo duomenis apie tai, kokiais būdais renkama informacija.

Atlikus apklausą, rezultatai buvo susumuojami ir palyginamos atskiros klausimų grupės. Duomenų analizė atlikta naudojant MS Office Excel programą. Rezultatai buvo sisteminami ir pavaizduojami diagramose ir lentelėse.

3. Tyrimo rezultatai

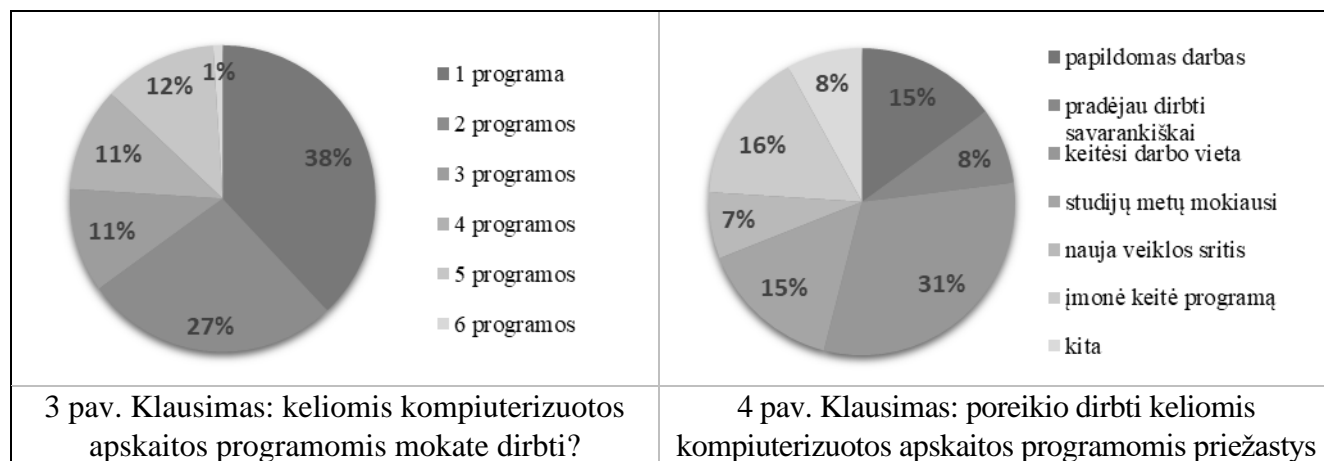
Bendra įmonių, kuriose dirba tyrime dalyvavę finansų ir apskaitos darbuotojai, informacija pateikta 2 paveiksle.

2 pav. Informacija apie įmones
Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Galima teigti, kad didžioji respondentų dalis dirba uždariose akcinėse bendrovėse (78 proc.), ženkliai mažesnė dalis – viešosiose, valstybės ir savivaldybės įmonėse (9 proc.), individualiose įmonėse (7 proc.), mažosiose bendrijose ir akcinėse bendrovėse (po 3 proc.). Nurodytos įmonių vykdomos pagrindinės veiklos rūšys: prekyba (36 proc.), paslaugos – logistika, švietimas, tarpininkavimas, medicina (24 proc.), gamyba (20 proc.), maitinimas ir apgyvendinimas (6 proc.), kita (3 proc.). Apklauso duomenys rodo, kad daugumoje įmonių (46 proc.) dirba nuo 10 iki 100 darbuotojų. 42 procentai įmonių struktūrinių padalinių neturi.

Klausimyne respondentams buvo pateiktas klausimas, keliomis programomis jie moka dirbti (3 pav.). Didžioji dalis finansų ir apskaitos darbuotojų (62 proc.) moka dirbti keliomis (2–6) apskaitos programomis, 38 procentai apklaustų respondentų teigė mokantys dirbti tik viena kompiuterizuotos apskaitos programa.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Poreikio dirbti keliomis apskaitos programomis priežastys pateiktos 4 paveiksle. Išanalizavus apklauso duomenis paaiškėjo, jog finansų ir apskaitos darbuotojai nurodė šias poreikio dirbti keliomis apskaitos programomis priežastis: keitėsi darbo vieta (31 proc.), įmonė keitė apskaitos programą (16 proc.), papildomas darbas (15 proc.), mokėsi studijų metu (15 proc.), pradėjo dirbti savarankiškai (8 proc.) ir kt.

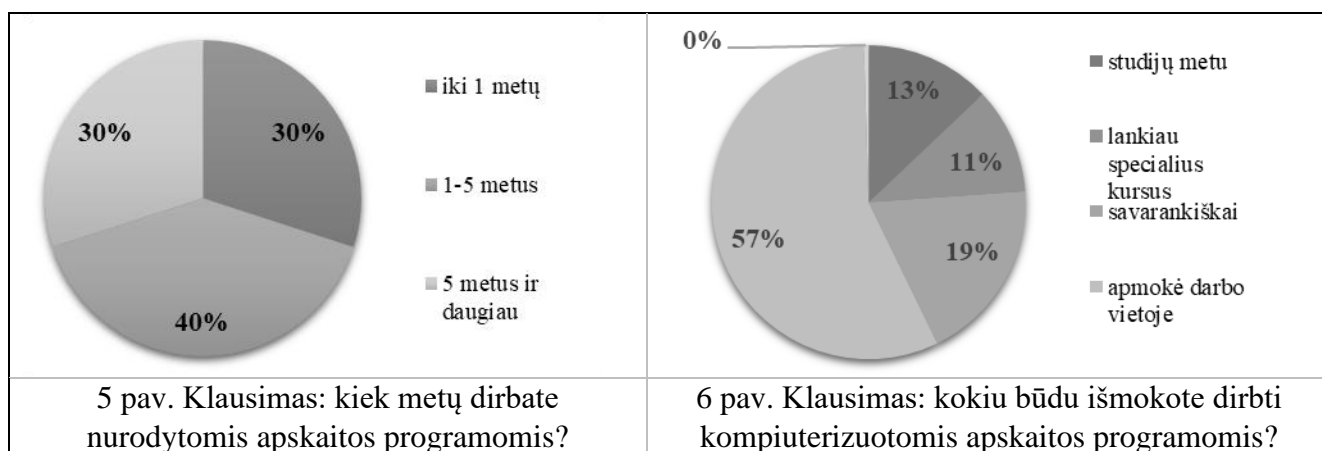
Kompiuterizuotos apskaitos programos, kuriomis moka dirbti tyrime dalyvavę finansų ir apskaitos darbuotojai, pateiktos 3 lentelėje. Iš apklauso rezultatų matyti, kad respondentai nurodė 46 kompiuterizuotas apskaitos programas, kuriomis moka dirbti. Dažniausiai paminėti šių programų pavadinimai: Rivilė, Skaita, Pragma, Stekas.

3 lentelė. Klausimas: kokiomis kompiuterizuotos apskaitos programomis mokate dirbti?

Kiek kartų nurodyta, kad moka dirbti programa	Programos pavadinimas
45	Rivilė
17	Skaita
16	Pragma, Stekas
14	Centas
12	Apskaitos Asistentė
9	Navision
6	B1, Finvalda
5	BC Plus, Biudžetas
4	Prorūna
3	Directo, Bonus, Optimum, Scala, Būtent, Labbis
2	SPP ERP, Forma, 1C, Agnum, Vicorina, TradePro, Hansa
1	Gajanta, Finas, Alga2000, Kredis, IS FVA, PayPremium, BSS, Vijola, Mano verslas, Oracle Business suite, Ayperion, Progra Kaunas, Nevda, Eksitonas, BOS, Roda, Saturnas, Dream

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Kiek metų dirba nurodytomis apskaitos programomis tyrime dalyvavę respondentai pateikta 5 paveiksle. Apklausoje pateikti duomenys rodo, kad nuo vienerių iki penkerių metų apskaitos programomis dirba daugiau kaip trečdalis (40 proc.) apklaustų respondentų. Iki metų apskaitos programomis dirba 30 procentų, bei 5 metus ir daugiau dirba taip pat 30 procentų apklaustų respondentų.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Būdai, kuriais respondentai išmoko dirbti kompiuterizuotos apskaitos programomis, pateikti 6 paveiksle. Tyrimo duomenimis didžioji dauguma (57 proc.) finansų ir apskaitos darbuotojų kompiuterizuotomis apskaitos programomis išmoko dirbti darbo vietoje. 19 procentų respondentų programomis išmoko dirbti savarankiškai. 13 procentų – studijų metu, o 11 procentų – lankant specialius kursus ir konsultacijų pagalba. Detaliau išanalizavus dažniausiai paminėtus atvejus, nustatyta, jog respondentai su programa Skaita išmoko dirbti tik darbo vietoje (100 proc. atsakymų), programomis Rivile ir Pragma išmoko dirbti darbo vietoje (virš 50 proc. atsakymų), o su programa Stekas – studijų metu (59 proc. atsakymų).

Kompiuterizuotos apskaitos programos, šiuo metu naudojamos įmonėse, kuriose dirba tyrime dalyvavę respondentai, pateiktos 4 lentelėje. Išanalizavus tyrimo duomenis, paaiškėjo, kad buvo paminėtos 35-ios šiuo metu įmonėse naudojamos kompiuterizuotos apskaitos programos. Daugiausiai kartų paminėtos šios programos: Rivilė (nurodyta 29 kartus), Skaita (nurodyta 12 kartų), Centas (nurodyta 9 kartus), Navision (nurodyta 8 kartus) ir kt.

4 lentelė. Šiuo metu apskaitos tvarkymui įmonėje naudojama kompiuterizuotos apskaitos programa

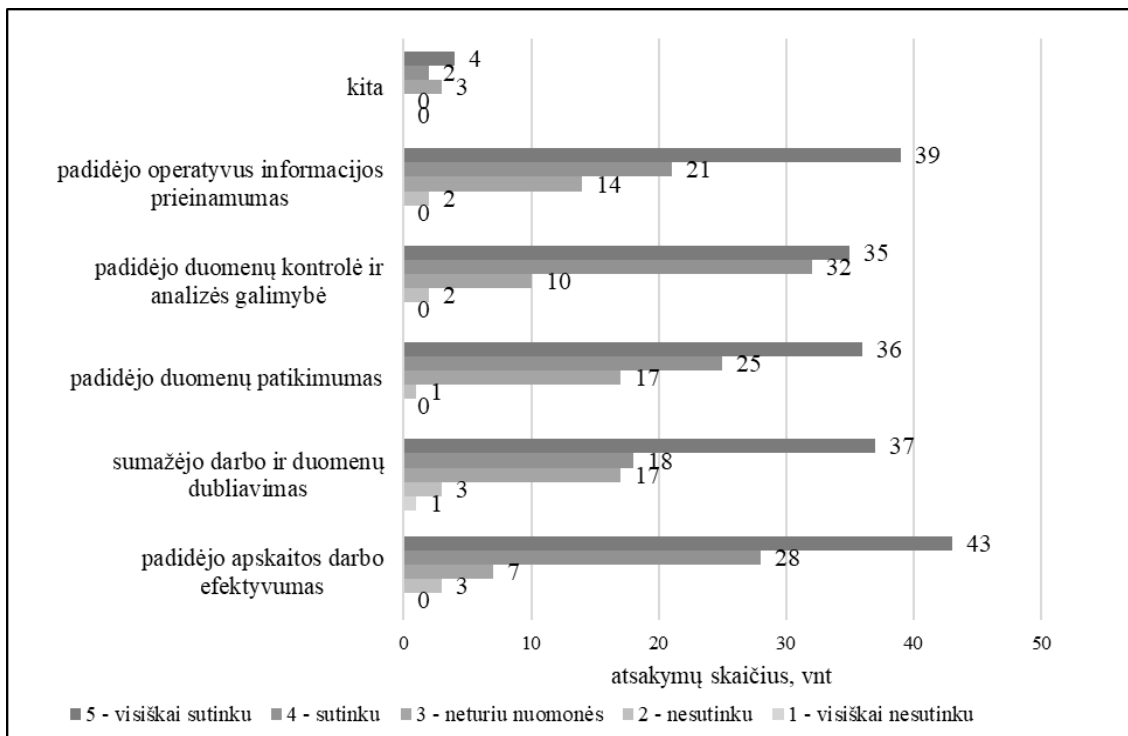
Kiek kartų nurodyta programa	Programos pavadinimas
29	Rivilė
12	Skaita
9	Centas
8	Navision
4	Pragma, Biudžetas
3	Apskaitos Asistentė, B1
2	BC Plus, SPP ERP, Directo, Bonus, Labbis, Stekas, Scala, Vicorina,
1	Gajanta, Forma, Finas, Prorūna, IC, Alga2000, Finvalda, IS FVA, Agnum, Optimum, TradePro, Mano verslas, Oracle Business suite, Ayperion, Nevda, BOS, Roda, Saturnas

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Įmonėse kompiuterizuotos apskaitos programa naudojama daugelio apskaitos barų tvarkymui: pirkimams, pardavimams, atsiskaitymams, sandėliui (atsargoms), ilgalaikiam turtui, darbo užmokesčiui, gamybai ir vidaus apskaitai bei grupės įmonių ataskaitų konsolidavimui. Kompiuterizavus apskaitos barus operatyviau sudaromos suvestinės ataskaitos, paspartinama dokumentų apyvarta bei užpildomos ataskaitų formos, sukaupiama vertingesnė informacija, reikalinga

sprendimams priimti, lengviau prognozuojami pinigų judėjimo srautai bei paskirstomas apskaitos informacijos pateikimas vartotojams.

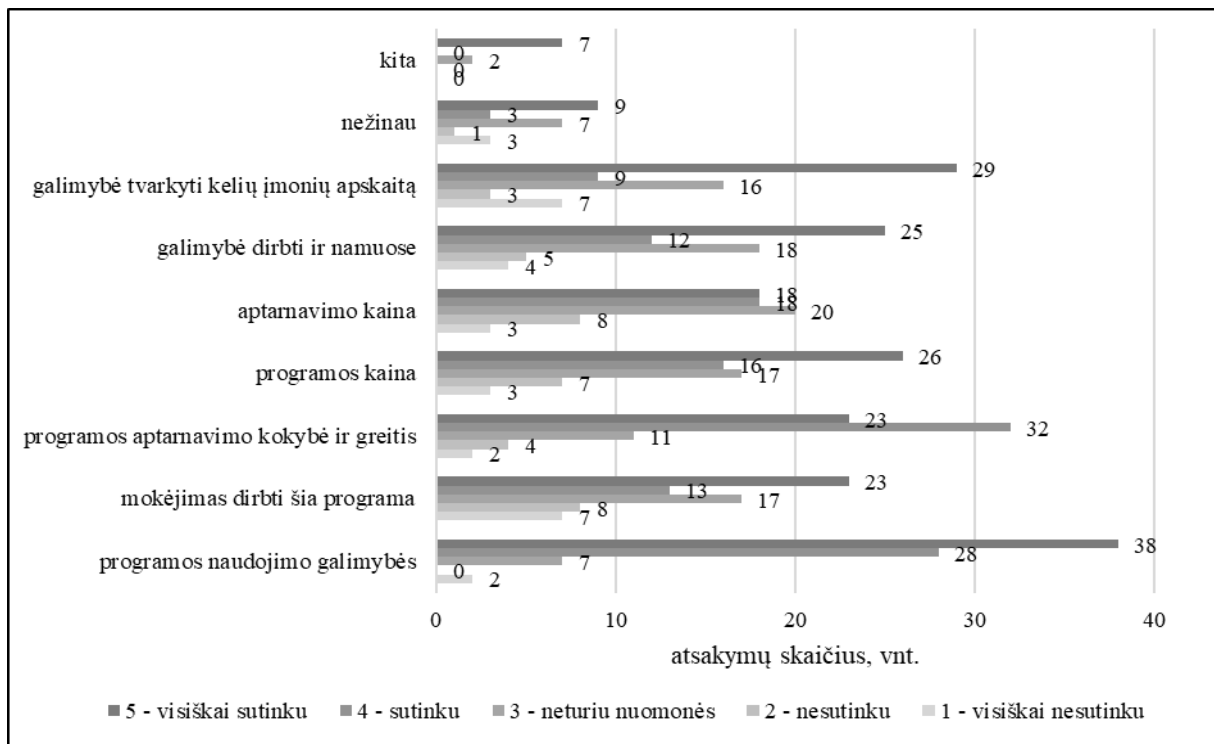
Atsižvelgiant į programos galimybes ir įmonės poreikius, siekiama pasirinkti tinkamiausią programą ir gauti didžiausią naudą, kompiuterizavus apskaitos sritis ir verslo valdymo funkcijas. Kompiuterizuotos apskaitos programos įdiegimas įmonėje turi privalumų: patogesnis duomenų įvedimas ir paieška, mažesnės darbo sąnaudos, žymiai greičiau apdorojami duomenys, tiksliai ir laiku atliekamos buhalterinės apskaitos duomenų registravimo, kaupimo ir apibendrinimo operacijos, didesnės duomenų kontrolės galimybės. Pasiiekta nauda įdiegus įmonėse apskaitos programą pateikta 7 paveiksle.

7 pav. Klausimas: pasiekta nauda įdiegus kompiuterizuotos apskaitos programą
Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dauguma finansų ir apskaitos darbuotojų visiškai sutinka ir sutinka, kad įdiegus šiuo metu įmonėje naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programą buvo pasiekta nauda: padidėjo apskaitos darbo efektyvumas (71 atsakymas), padidėjo duomenų kontrolės ir analizės galimybės (67 atsakymai), padidėjo duomenų patikimumas (61 atsakymas), padidėjo operatyvus informacijos prieinamumas (60 atsakymų), bei sumažėjo darbo ir duomenų dubliavimas (55 atsakymai).

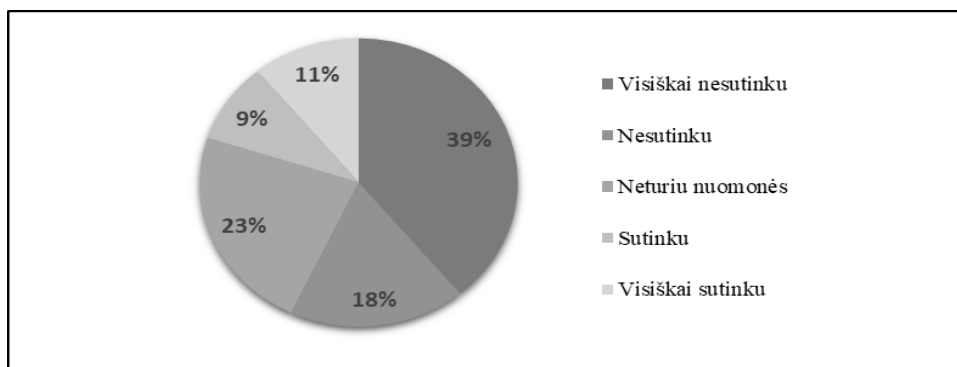
Įmonėse naudojamų kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo priežastys pateiktos 8 paveiksle.

8 pav. Klausimas: priežastys, dėl kurių įmonės apskaitos tvarkymui buvo pasirinkta šiuo metu naudojama kompiuterizuotos apskaitos programa
Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Išanalizavus tyrimo duomenis matyti, kad respondentai nurodė šias apskaitos programų pasirinkimo priežastis: programos naudojimo galimybės (66 atsakymai), programos aptarnavimo kokybė ir greitis (55 atsakymai), programos kaina (42 atsakymai), galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą (38 atsakymai), galimybė dirbti ir namuose (37 atsakymai), mokėjimas dirbti šia programa bei aptarnavimo kaina (po 36 atsakymus).

Finansų ir apskaitos darbuotojų nuomonė dėl rekomendacijos dabar įmonėje naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programą keisti kita pateikta 9 paveiksle.

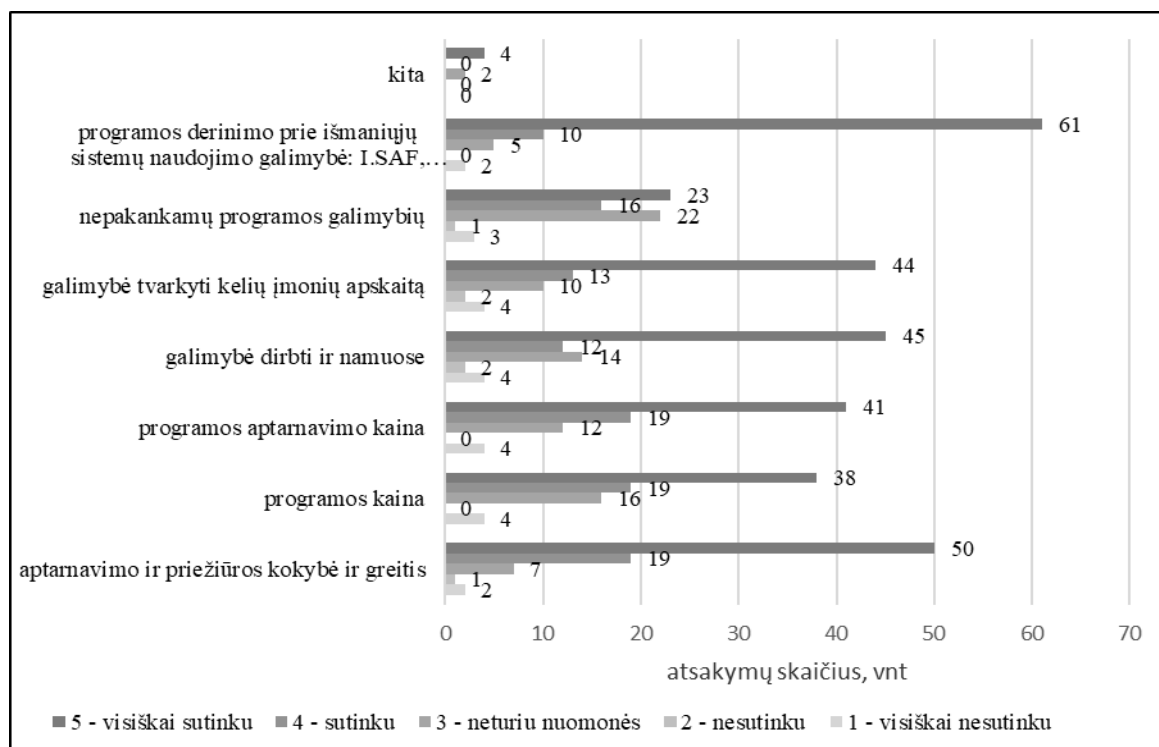

9 pav. Klausimas: rekomenduočiau dabar įmonėje naudojamą apskaitos programą keisti kita programa
Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Apklauso duomenys rodo, kad didžioji dauguma tyrime dalyvavusių respondentų (57 proc.) visiškai nesutiktų ir nesutiktų dabar įmonėje naudojamos apskaitos programos keisti kita programa. 20 procentų respondentų rekomenduotų apskaitos programą keisti kita.

Pasirenkant apskaitos programą svarbu atsižvelgti: koku būdu kompiuterizuotos apskaitos duomenys bus pateikiami visiems suinteresuotiems vidaus ir išorės informacijos vartotojams bei įmonės vadovams; kaip į naują programą bus perkeltami senosios programos duomenys; ar programa galima naudotis nuotoliniu būdu; ar ji bus sujungta su kitomis verslo valdymo programomis. Tyrimu

siekta nustatyti, kas būtų svarbu finansų ir apskaitos darbuotojams renkantis apskaitos programą (10 pav.).

10 pav. Klausimas: kas jums būtų svarbu renkantis programą?

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad finansų ir apskaitos darbuotojams renkantis apskaitos programą būtų svarbu: programos derinimo prie išmaniųjų sistemų (I.SAF, I.VAZ, SODROS, VMI) naudojimo galimybės (71 atsakymas), aptarnavimo ir priežiūros galimybė ir greitis (69 atsakymai), programos aptarnavimo kaina (60 atsakymų), programos kaina, galimybė dirbti ir namuose, galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą (po 57 atsakymus).

Tyrimo dalyvavusių respondentų apibendrinta nuomonė apie dabar įmonėse naudojamų kompiuterizuotos apskaitos programų privalumus ir trūkumus pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Klausimas: jūsų nuomonė apie dabar įmonėje naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programą

Privalumai	Trūkumai
1. Lengva dirbti, paprasta vartoti, aiški sistemos struktūra.	1. Lėtai generuoja informaciją esant dideliame duomenų kiekiui.
2. Platus formuojamų ataskaitų pasirinkimas.	2. Problemiškas koregavimas.
3. Galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą.	3. Dažnai vykdomi atnaujinimo darbai, atsijungimas darbo metu, nes programa internetinė.
4. Daug programos funkcijų.	4. Trūksta ataskaitų, sudėtinga suformuoti tam tikrą informaciją.
5. Patogi nuotoliniam darbui.	5. Gana sudėtingas klaidų taisymas.
6. Galima informacijos analizė.	6. Nepakankamas programos aptarnavimas.
7. Lengvas duomenų koregavimas, taisymas.	7. Ataskaitų nekonvertavimas į Excel formatą.
8. Susieta el.parduotuvė.	8. Sudėtingas algų modulis.
9. Geras eksportas į kitas programas.	9. Sudėtinga suformuoti prekių etiketes.
10. I.SAF formų eksportas.	10. Integracija su mobiliu telefonu ar e-mail funkcijomis (duomenų, dokumentų pasirašymas ir pan.).
11. Galimybė patiems kurti įvairias ataskaitas.	11. Sunku įvesti avansinius apmokėjimus.
12. Galimybė dirbti namuose.	12. Sumų, išrašant sąskaitas, paklaida, sudėtingas banko išrašų kėlimas į programą.
13. Multivaliutinė funkcija - apskaita tvarkoma keliomis valiutomis vienu metu (pvz. Eur ir USD).	
14. Pasikartojančių įrašų kopijavimo galimybė.	
15. Leidžia valdyti finansus, prekybą, sandėliavimą, projektus, paslaugas.	

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Tyrimo metu buvo išanalizuoti finansų ir apskaitos darbuotojų dažniausiai nurodyti dabar įmonėse naudojamų kompiuterizuotų apskaitos programų privalumai ir trūkumai. Išsakyta respondentų nuomonė yra svarbi siekiant identifikuoti kompiuterizuotų apskaitos programų pasirinkimo kriterijus. Apibendrinant tyrime dalyvavusių respondentų nuomonę apie programų pasirinkimo priežastis, pasiektą naudą įdiegus programą bei kas būtų svarbu renkantis programą galima išskirti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus (6 lentelė).

6 lentelė. Kompiuterizuotų apskaitos programų pasirinkimo kriterijai

	Programų pasirinkimo kriterijai	Aprašymas
1.	Programos naudojimo galimybės	Įmonės vykdoma veikla, apskaitos barai, įmonės darbuotojų skaičius, turimų struktūrinių padalinių skaičius, darbuotojų, dirbančių kompiuterizuotos apskaitos programa, skaičius.
2.	Programos aptarnavimo kokybė ir greitis	Kaip greitai vykdomas programos atnaujinimas? Ar yra galimybė pasikonsultuoti ir išspręsti iškilusias problemas?
3.	Galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą	Jei toks poreikis yra.
4.	Programos kaina	Kiek kainuos programa arba programos nuoma?
5.	Aptarnavimo kaina	Kiek kainuos programos aptarnavimas?
6.	Galimybė dirbti nuotoliniu būdu	Galimybė darbuotojams prisijungti nuotoliniu būdu per išmaniuosius įrenginius.
7.	Programos derinimas prie sistemų: I.SAF, I.VAZ, Sodros, VMI, bankų išrašai ir kt.	Ar programa priderinta prie įvairių sistemų, kad būtų galima duomenis pateikti automatiškai?
8.	Išplėtimo galimybės	Ar yra galimybė įsigyti papildomus modulius, ataskaitas, formatuoti dokumentus bei ataskaitas ir pan.?
9.	Derinimas su el. parduotuvėmis	Jei planuojate kurti elektroninę parduotuvę, įvertinkite ar buhalterinės programos kūrėjai turi patirties šioje srityje, ar yra sukūrę patogius jungimo modulius.
10.	Atsarginių kopijų kūrimas	Ar ir kaip daromos atsarginės programos kopijos?

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis tyrimo duomenimis

Siekiant efektyviai valdyti verslą ir renkantis tinkamą įmonei kompiuterizuotos apskaitos programą būtina nustatyti pagrindinius pasirinkimo kriterijus, apskaitos prioritetus bei įmonės poreikius atitinkančias programos naudojimo galimybes. Investicijos apskaitos sistemoms turi būti panaudotos pagal įmonės dydį, specifika, poreikius, finansinius pajėgumus bei numatomus tikslus. Įmonės apskaitos informacinės sistemos vartotojams svarbu, kad programinė įranga darbo metu kauptų ir saugotų duomenis, užtikrintų informacijos saugumą, turėtų programos modifikavimo ir išplėtimo galimybes. Būtina atsižvelgti į kainą bei programos tiekėjų teikiamas techninės priežiūros sąlygas, programos tobulinimo politiką bei galimybę įdiegti atnaujintas programų versijas. Ne mažiau svarbus programos pasirinkimo kriterijus – galimybė dirbti nuotoliniu būdu. Pasirenkant įmonei tinkamą kompiuterizuotos apskaitos programą reikia įvertinti daug veiksnių: įmonės dydį, nuosavybės formą, veiklos specifika, įmonės poreikį tvarkyti kelių įmonių apskaitą, derinimo su el. parduotuvėmis poreikį ir pan. Kiekviena įmonė jai svarbiausius programų pasirinkimo kriterijus pasirenka pati: kas svarbu vienai įmonei, kitai – gali būti visai neaktualu.

Respondentų išsakyta nuomonė leidžia teigti, kad įdiegus šiuo metu įmonėje naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programą buvo pasiekta nauda: padidėjo apskaitos darbo efektyvumas, duomenų kontrolės ir analizės galimybė bei duomenų patikimumas. Nurodytos apskaitos programų pasirinkimo priežastys: programos naudojimo galimybės, programos aptarnavimo kokybė ir greitis, programos kaina, galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą, galimybė dirbti ir namuose. 20 procentų respondentų dabar įmonėje naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programą rekomenduotų keisti kita. Renkantis apskaitos programą jiems būtų svarbu: programos derinimo prie išmaniųjų sistemų galimybė, programos naudojimo galimybės, aptarnavimo ir priežiūros galimybė ir greitis, programos bei jos aptarnavimo kaina.

Apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad renkantis įmonei tinkamą kompiuterizuotos apskaitos programą būtina nustatyti apskaitos prioritetus bei įmonės poreikius atitinkančius programos pasirinkimo kriterijus: programos naudojimo galimybes, programos aptarnavimo kokybę ir greitį, galimybę tvarkyti kelių įmonių apskaitą, programos ir jos aptarnavimo kainą, galimybę dirbti nuotoliniu būdu, programos derinimą prie informacinių sistemų, modifikavimo ir išplėtimo galimybes, derinimo su el.parduotuvėmis galimybes, atsarginių kopijų kūrimą.

Išvados

1. Išnagrinėjus kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijus teoriniu aspektu, galima teigti, kad programinės įrangos kokybinės savybės ir programos pasirinkimo kriterijai tarpusavyje glaudžiai susiję. Norint pasirinkti įmonei tinkamą programą, būtina įvertinti programų funkcinio tinkamumo, eksploatacinio efektyvumo, saugumo bei suderinamumo su kitais sistemų komponentais ir išorinėmis informacinėmis sistemomis galimybes.

2. Išanalizavus Klaipėdos miesto ir Klaipėdos rajono finansų ir apskaitos darbuotojų nuomonę apie naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programas galima teigti, kad dažniausiai įmonėse naudojamos programos Rivilė, Skaita, Pragma ir Stekas; įdiegus kompiuterizuotos apskaitos programas padidėjo apskaitos darbo efektyvumas, duomenų kontrolė ir analizės galimybė bei duomenų patikimumas; 20 procentų respondentų dabar įmonėje naudojamą kompiuterizuotos apskaitos programą rekomenduotų keisti kita ir renkantis apskaitos programą jiems būtų svarbu: programos derinimo prie išmaniųjų sistemų, programos naudojimo galimybės, aptarnavimo ir priežiūros galimybė ir greitis, programos bei jos aptarnavimo kaina.

3. Apibendrinus tyrimo rezultatus nustatyti kompiuterizuotos apskaitos programų pasirinkimo kriterijai: programos naudojimo galimybės; programos aptarnavimo kokybė ir greitis; galimybė tvarkyti kelių įmonių apskaitą; programos kaina; aptarnavimo kaina; galimybė dirbti nuotoliniu būdu; programos derinimas prie sistemų; išplėtimo galimybės; derinimas su el. parduotuvėmis; atsarginių kopijų kūrimas.

Literatūra

1. Aduamoah, M. (2017). Riding the Waves of Technology: A Study into How SMEs Select Computerized Accounting Software (CAS) supplier in Developing Countries. *Archives of Business Research*, 5(10). <https://doi.org/10.14738/abr.510.3652>
2. Appiah, Kingsley. (2014). Computerised Accounting Information Systems: Lessons in State-Owned Enterprise in Developing Economies. *Journal of Finance and Management in Public Services*. 14. https://www.researchgate.net/publication/260202179_Computerised_Accounting_Information_Systems_Lessons_in_State-Owned_Enterprise_in_Developing_Economies
3. Baranauskas, K., Subačienė, R. (2010). Pasaulinės Ekonominės krizės įtaka Finansinių priemonių apskaitos metodams. Kaunas: Aleksandro Stulginskio universitetas. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos* 1(7).
4. Butkevičius A. (2009). Assessment of Accounting Information System Integration in Small and Medium Lithuanian Enterprises. *Ekonomika*, 88, 144-163. <https://doi.org/10.15388/Ekon.2009.0.1030>
5. Christauskas, Ceslovas & Miseviciene, Regina. (2012). Cloud -Computing Based Accounting for Small to Medium Sized Business. *Engineering Economics*. 23. 10.5755/j01.ee.23.1.1220.
6. Diskienė, D. & Mackevičius, J. (2010). Įmonės vadovo vadybinės kompetencijos ir atsakomybė už apskaitos organizavimą. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos, Nr. 1 (7)*, 55-60.
7. Domeika, P. (2008). Įmonės apskaitos informacinės sistemos kūrimo metodologiniai aspektai. *Vadybos mokslas ir studijos - kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai, Nr. 4 (15)*, 41-49.

8. Domeika, P. (2009). Įmonės finansininkų kompiuterizuotos darbo vietos ir jų organizavimas. *Vadybos mokslas ir studijos - kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai: mokslo darbai / Lietuvos žemės ūkio universitetas. Akademija*, 2009, Vol. 18(3), 13-18.
9. Lanlan, Zhang & Ahmi, Aidi. (2018). Exploration on the Use of Computerized Accounting Systems by Micro and Small Enterprises (MSEs) in China. *International Journal of Engineering and Technology*. 7. 806-810.
10. Liu Y. (2020). The Influence of Accounting Computerization on Traditional Accounting. *2020 Conference on Social Science and Natural Science (SSNS2020)*. 410-415.
11. Misevičius P.V., Misevičienė R. (2004). Evaluation of Computerized Accounting Systems for Small and Medium Enterprises in Lithuania. *ENGINEERING ECONOMICS*. 2004. No 1 (36), 32-38.
12. Narušis, V. (2008). Patarimai, kaip pasirinkti kompiuterinę apskaitos sistemą. *Apskaitos ir mokesčių apžvalga*, 2008, Nr. 1-2
13. Radu, Danciu & Marius, Deac. (2012). Changes Caused By Computerization In Accounting Management, *Annals of Faculty of Economics, University of Oradea, Faculty of Economics*, vol. 1(2), 655-661
https://www.researchgate.net/publication/312319124_CHANGES_CAUSED_BY_COMPUTERIZATION_IN_ACCOUNTING_MANAGEMENT
14. Rogers, Alan D. (2016). Examining Small Business Adoption of Computerized Accounting Systems Using the Technology Acceptance Model. *Walden Dissertations and Doctoral Studies*. 1982. <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/1982>
15. Strazdienė, D., Strazdas, D. (2010). Operatyvaus duomenų apie ūkio subjektus atnaujinimo įmonių apskaitos informacinėse sistemose svarba ir galimybės. Tarptautinės mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos*. 2010 Nr. 1 (7).
16. ISO/IEC 25010:2011 Systems and software engineering — Systems and software Quality Requirements and Evaluation (SQuaRE) - System and software quality models. <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso-iec:25010:ed-1:v1:en>
17. Xie, Z. (2017). Research on the model of internal control of computerized accounting system based on network environment. Prieiga (<https://www.semanticscholar.org/paper/Research-on-the-Model-of-Internal-Control-of-System-Xie/08e2f8016f193f2fe47629269269c883e48d1503>)

THE CRITERIA OF THE CHOICE OF COMPUTERIZED ACCOUNTING SOFTWARE

Giedrė Balkytė, Jadvyga Jurevičienė

Summary

Constant changes in business, economy and labour market oblige accountants, financiers, economists to have a good knowledge of bookkeeping, to be able to work with computerised business management accounting programs. Baranauskas and Subačienė (2010) argue that the formation of accounting information and the presentation thereof to the information users of financial statements has been, is, and will be a topical issue. In the opinion of Misevičius and Misevičienė (2004), business success is determined not only by more efficient production methods but also by the introduction of computerised accounting systems. This is particularly important for the development of e-business. According to Strazdienė and Strazdas (2010), the volumes of data collected in accounting systems are increasing and the reliability of the data therein is becoming an increasingly important issue in company accounting.

For companies, the acquisition of a package of technical equipment for accounting information systems and computerised accounting systems is a huge expenditure of capital and therefore, according to Aduamoah, Yinghua and Anomah (2017), the unsuccessful introduction and use of the computerised accounting system can disappoint the owners and employees of the company due to a sub-optimal choice. In the view of Lanlan, Ahmi (2018), the computerised accounting system should be adapted to the business organisation system of the company. Narušis (2008) states that it is necessary, first of all, to computerise the areas and functions which have the greatest impact on the final performance result: information management, formation of information needed for taking decisions, creation of customised reports, automation of forecasts, sales accounting, stock management and business modelling. According to Domeika (2008), the criteria for selection of the programme are quite diverse: program comprehensibility, reliability, flexibility, easy input and search of data (information). Currently, there are many computerised accounting and business management programs in

Lithuania. In order to choose the right one, it is necessary to familiarise yourself with the functions of the programs, secure data portability and adaptability to external information systems.

The problem of the research. On the basis of what criteria can companies choose the computerised accounting program that suits them?

The object of the research. The criteria for selecting computerised accounting programs.

The aim of the research. To identify the criteria for selecting computerised accounting programs.

The tasks of the research: 1. Examine the criteria for choosing computerised accounting programs from a theoretical point of view. 2. Analyse the opinion of Klaipeda city and Klaipeda district financial and accounting staff on used computerised accounting programs. 3. Establish criteria for selecting computerised accounting programs.

Research methods: Analysis of scientific literature, systematisation, generalisation, questionnaire survey method, modelling and graphical representation of results. Microsoft Excel spreadsheet is used for processing the survey data obtained.

An examination of the criteria for choosing computerised accounting programs from a theoretical point of view leads to the statement that the qualitative features of the software and the criteria for selecting the software are closely interlinked. In order to select an appropriate programme for the company, it is necessary to assess the possibilities of functional suitability, operational efficiency, security and compatibility with other system components and external information systems.

After analysing the opinion of the financial and accounting staff on the computerised accounting programs used in the companies of Klaipeda city and Klaipeda district, it can be stated that the most common programs used in companies are Rivilè, Skaita, Pragma and Stekas; the introduction of computerised accounting programs has increased the efficiency of accounting work, data control and the possibility of analysis as well as data reliability; 20 percent of respondents would recommend replacing the computerised accounting program currently used by the company, and when choosing an accounting program, the following would be important for them: program adjustment to smart systems, possibilities of program use, service and maintenance option and speed, the price of the program and its handling.

Having summarised the results of the research, the following criteria for selecting computerised accounting programmes were established: the possibilities of using the programme; quality and speed of service of the program; the ability to keep accounts of several companies; the price of the programme; the cost of handling; ability to work at a distance; adjustment of the programme to the systems; possibilities for extension; consistency with e-shops; backup.

Keywords: accounting information, computerised accounting programs, accounting program selection criteria.